

Parkanon kaupungin talouden sopeutusohjelma

Kaupunginvaltuuston päätös

10.6.2024

Parkanon kaupungin strategia 2026

- Strategian kohta 12. Taloudellisesti tasapainoinen ja vakaa
- Toimenpiteet 1: Sopeutetaan kaupungin tulot ja menot vastaamaan 1.1.2023 jälkeistä aikaa.
- Mittarit 2: Investoinnit, poistot ja vuosikate samalla tasolla
- Strategiaa ei siis tarvitse sopeutustoimien toteuttamiseksi päivittää, vaan sopeutus toteuttaa kaupungin strategiaa.
- Myös mittari on poikkeuksellisen hyvä, täsmällinen ja mitattavissa oleva – ei sanahelinää, kuten väkisin keksityt mittarit yleensä.

Lähtötilanne ja tavoite

- Vuoden 2024 talousarvion alijäämä on n. 1,8 milj. euroa, taloussuunnitelmavuodet 2025-2026 olisivat n. 1,5 milj. euroa alijäämäisiä.
- Suunnitelmakauden lopussa kumulatiivinen ylijäämä supistuisi n. 12 miljoonasta alle 7 miljoonaan euroon.
- Kaupunki velkaantuu suunnitelmakaudella nettomääräisesti n. 2 miljoonalla eurolla investointitasosta riippuen.
- Sopeutusohjelmalla tavoitellaan taloustilanteen kääntämistä:
 - Alkuperäinen tavoite oli miljoonan euron pysyvä sopeutus vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna
 - Lisäksi ohjelmaan on sisällytetty kertaluonteisia sopeutustoimia
 - Ohjelmaan sisältyy myös jatkovalmisteluun meneviä asioita, joilla toimintaa ohjelmoidaan uudelleen ja joiden euromääräiset vaikutukset konkretisoituvat myöhemmin
 - Sopeutusohjelma toteutetaan v. 2024 – 2026

Sopeutusohjelman sisällöstä

- Tässä sopeutusohjelmassa esitetään muutosvaikutukset käyttötalouteen vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Kaikki esitettävät sopeutuskeinot parantavat siis jatkossa toimintakatetta ja tilikauden tulosta, ellei toisin mainita.
- Sopeutusvaikutus on mainittu keinon jälkeen euromääräisenä.
- Sopeutusvaikutus toteutuu pääosin vuonna 2025, mutta joitakin toimia tehdään ja on jo tehty, mitkä vaikuttavat vuonna 2024.
- Pieni osa sopeutusvaikutuksesta konkretisoituu vuoden 2025 jälkeen. Nämä ovat asioita, jotka edellyttävät sopimuskausien päättymistä, sopimusten uusimista tai neuvotteluja muiden kuntien ja toimijoiden kanssa.
- Lasten määrän väheneminen antaa mahdollisuuden sopeuttaa varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen ryhmien ja henkilöstön määrää kasvavassa määrin vuonna 2026 ja sen jälkeen. Tällä on vaikutusta myös tukipalveluihin, kuten ruoka- ja siivouspalveluihin jne.
- Sopeutusohjelma ei sisällä verojen korotuksia. Veroratkaisut pohditaan erikseen syksyllä 2024, kun käytettävissä on talouden toteutumatietoja vuodelta 2024 ja ennakkotietoja vuoden 2025 rahoituksen perusteista.

Tilanne osavuositarkastuksen 1/2024 perusteella

- Vuoden 2024 ensimmäisen osavuositarkastuksen (tilanteessa 31.3.2024) perusteella talousarvio tulee kokonaisuutena toteutumaan todennäköisesti heikompana, kuin on alun perin arvioitu.
- Verotulot ja valtionosuudet ovat kehittyneet talousarviota heikommin.
- Vuoden 2024 talousarviossa toimintamenot ovat n. 0,3 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuoden 2023 tilinpäätöksessä, eli sopeutusta on tehty jo vuoden 2024 talousarvioon. Painetta ylityksille tuovat kuitenkin palkkojen sopimuskorotukset ja hintojen nousu.
- Lisämäärärahoille on todennäköisesti tarvetta tämän hetkisen tilanteen valossa. Tarkka tarve selviää loppuvuoden aikana.
- Niin kaupunginhallituksen kuin viranhaltijoiden päätöksenteossa on kyetty menoja vähentäviin ratkaisuihin vuoden 2024 aikana.

Sopeutuskeinot ja niiden eurovaikutukset

Luottamushenkilöorganisaatio

- Valtuuston ja kaupunginhallituksen jäsenten lukumäärä vähenee v. 2025 kunnallisvaalien jälkeen (hyväksytty hallintosääntö), tämä vaikuttaa myös seminaari- ym. palkkioiden määrissä ja matkakuluissa. 7.000
- Kokousten määrää pyritään vähentämään kaikkien toimielinten osalta, mutta kokouksia pidetään aina tarvittaessa (valtuuston kokous on n. 5.500 euroa). 10.000
- Pidetään mahdollisuuksien mukaan etäkokouksia, jolloin matkakulut jäävät pois. 4.000
- Luottamushenkilöiden ja kokouksissa esittelijöinä toimivien viranhaltijoiden ja kokousten sihteerien palkkioita vähennetään palkkiosäännön muutoksen kautta kokonaisuutena 20 prosenttia. 7.000
- Viranhaltijoita ei kutsuta tarpeettomasti kokouksiin. 2.000
- Luottamushenkilöiden jouluruokailun tasoa tarkistetaan. 1.000

Henkilöstö

- Jokaisen vapautuvan viran ja toimen (irtisanoutuminen, eläköityminen yms.) täyttötarve harkitaan hyvin tarkasti ja pyritään jättämään täyttämättä. Mikäli tässä onnistutaan, lomautuksia ja irtisanomisia ei tarvitse tehdä. Ongelma on, että vapautuvia virkoja ja toimia ei yleensä voida ennakoida.
- Kaupunginhallitus tarkastelee henkilöstörakennetta ja –kehitystä 30.9.2024 jälkeen, lokakuussa 2024. Mikäli ns. luontaisen poistuman ja virkojen ja toimien täyttämättä jättämisellä ei ole päästy 10 henkilötyövuoden vähennykseen verrattuna tilanteeseen 1.1.2024, ryhdytään välittömästi toimiin niin, että 10 henkilötyövuoden vähennys saavutetaan 31.3.2025 mennessä. 270.000
- Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuutta pitää palkattomia vapaita 5.000
- Henkilöstölle tarjotaan mahdollisuutta vaihtaa lomaraha vapaaksi 5.000

Henkilöstö

- Työterveyshuolto kilpailutetaan nykyistä palvelutarjontaa suppeammassa muodossa. Tästä on jo olemassa kaupunginhallituksen päätös kokouksesta 25.3.2024. 50.000
- Henkilöstön koulutuksia vähennetään, koska henkilöstömäärä on vähentynyt ja vähenee edelleen 6.000
- Kehitetään esihenkilötyötä ja työhyvinvointia tukemalla liikuntamahdollisuuksia ja painottamalla työterveyshuollon toimia sairauslomien ehkäisemiseen ja lyhentämiseen. Henkilöstöjaosto on jo muuttanut sairauspoissaolokäytäntöä ns. ”omalla ilmoituksella” poissaolon pituuden osalta. Näillä toimilla toivotaan olevan vaikutusta sairauspoissaolojen vähenemiseen.
- Henkilöstön pikkujoulu järjestetään, tarjoilun tasoa tarkistetaan 2.000
- Luovutaan henkilöstön lounasedusta 6.000

Hallinto

- Palveluliikenteen aikataulua ja asiakasmaksuja tarkistetaan. 2.000
- Kh:n/kj:n jakamia avustuksia on vähennetty vuoden 2024 talousarviossa. Toteutetaan vielä 10.000 euron lisävähennys.
- Ite-taide –tapahtuman tasoa supistetaan siltä osin kuin se riippuu kaupungin rahoituksesta. 10.000

Hallinto

- Erilaisia tuki-ilmoituksia ja yleisiä muistamisia yms. Vähennetään. 7.000
- Kaupungin erilaisiin markkinointitoimiin käytettävää rahasummaa vähennetään ainakin väliaikaisesti. 25.000
- Selvitetään talous- ja henkilöstöhallinnon järjestämisen vaihtoehdot -15.000 (selvitystyö aiheuttaa ensi vaiheessa menojen lisäyksen).
- Pienet sopeutuskohteet ja hankintojen vähentäminen. Ostopalveluihin toteutetaan 6 prosentin vähennys. 10.000

Sivistys

- Kolmen rehtorin johtamismallista siirrytään kahden rehtorin malliin, yksi rehtorin virka vähenee 95.000
- Rekrytointisihteerin tehtävän täyttämättä jättäminen 45.000
- Lehtorien virkojen muuttaminen tuntiopettajiksi mahdollisuuksien mukaan, muutoksia on tehty jo kaksi vuonna 2024, näiden sopeutusvaikutus on yhteensä n. 25.000
- Varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimen täyttämättä jättäminen 50.000
- Koulussa tarjotun aamupalan kustannustasoa tarkistetaan.

Sivistys

- Nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritapahtumia vähennetään ja pidetään välivuosia tapahtumille. 18.000
- Eräistä maakunnallisista hankkeista irtaannutaan. 8.000
- Käenkoskella ei tehdä tykkilunta kaudelle 2024. 10.000
- Kansalaisopiston ja musiikkiopiston toimintaa supistetaan niin, että kurssitarjontaa vähennetään ja maksuja korotetaan. Tämä on tehtävä neuvotteluiden kautta ja sopeutusvaikutus saadaan aikaisintaan vuodelle 2025. 15.000

Sivistys

- Kirjastosta luodaan omatoimikirjasto, jolloin aukioloajat laajenevat, samassa yhteydessä on tavoitteena vähentää henkilöstökuluja, koska asiakkaat pääsevät tiloihin omilla avainkortteillaan yms.
- Art-festivo –tapahtuman järjestämisestä luovutaan. 15.000
- Irtaannutaan kulttuurikasvatusohjelma Uulusta. 3.000
- Palveluiden, tarvikkeiden, materiaalien ja aineistojen ostoja vähennetään pyritään vähentämään 6 % (110.000 €).
Realistisesti mahdollisuus vähentää ostoja on vuositasolla n. 25.000

Tekninen

- Puistotyöntekijän ja puistotyönjohtajan tehtävistä luovutaan eläköitymisen kautta ja tilalle palkataan puutarhuri. Näiden muutosten sopeutusvaikutus on vuositasolla 40.000
- Kartoittajan tehtävä on päätetty jättää täyttämättä 40.000
- Yksityistieavustus on ei-lakisääteinen eli kunnan ei tarvitse maksaa yksityistieavustuksia. Yksityistieavustusten myöntämiseen laaditaan teknisen lautakunnan esityksestä malli, jossa valtuuston päättämä kiinteä summa (maksimissaan) jaetaan vuosittain tiehoitokunnille oikeudenmukaisella mallissa kuvatulla tavalla. 25.000
- Kiinteistöautomaation hoito otetaan kaupungin omaksi työksi 30.000
- Metsäomaisuuden hoito otetaan kaupungin omaksi työksi. 50.000
- Kaupungin omistuksessa olevien tilojen vuokria korotetaan. 10.000

Tekninen

- Teiden talvikunnossapidon tasoa lasketaan hallitusti, niin että esim. lumisateen sattuessa lähtökynnystä nostetaan. 25.000
- Luvattomat rakennukset ja rakennelmat saatetaan rekistereihin ja lupamaksujen ja kiinteistöverotuksen piiriin. Lupamaksutuotto ja kiinteistöverot kasvavat. 45.000
- Vähennetään hoidettavien puistojen pinta-alaa. Osa jätetään hoidotta ns. luonnonniityiksi. 10.000
- Kaupungin puistometsiä (kaava-alueilla ja niiden läheisyydessä) ja osaa puistoista ryhdytään hoitamaan talousmetsinä. 30.000
- Hulevesimaksua korotetaan. 10.000
- Maan hankintaa arvioidaan aiempaa kriittisemmin ja talousarvioon varataan pienempi määräraha tähän tarkoitukseen. (Ei vaikuta käyttötalouteen, toimintakatteeseen eikä tilikauden yli- tai alijäämään, mutta investointimääräraha pienenee.)
- Palveluiden, aineiden ja tarvikkeiden ostoja vähennetään 6 prosenttia. 50.000

Kaupunkikonserni

- Kehitys-Parkki Oy:lle asetetaan velvoite sopeuttaa toimintaansa siten, että Parkanon kaupungin laskutus laskee vuodesta 2025 alkaen vuositasolla 15.000 euroa.
- Parkanon Vesi Oy:lle asetetaan velvoite hakea asianmukaisesti jokaisessa tapauksessa katu- ja sijoitusluvat kaupungilta ja suorittaa lupa- ja käsittelymaksut, joihin tehdään tarkistukset.
3.000

Omaisuuuden myynti ja vuokraus

- Omaisuuuden myynneistä mahdollisesti saatavilla kertaluonteisilla tuloilla ei ratkaista talouden epätasapainoa, joka aiheutuu pysyvien vuosittaisten toimintamenojen liian suurella määrällä.
- Leirintäalueen vuokraa pyritään korottamaan, koska sinne on tehty investointeja. Leirintäalueen myynti on mahdollinen, mikäli kauppasumma on riittävä ja arvioidaan, että Parkanossa ei tarvita kyseistä matkailu- ja majoituspalvelua. Ennen myyntiä on tutkittava alueen käyttötarkoituksen muuttaminen kaavoituksella, jotta alueesta saatava kauppasumma voidaan maksimoida.
- Osakkeet yrityksissä
 - Ikaalisten-Parkanon Puhelin Oy, Leppäkoski Group Oy, Ylä-Satakunnan Sanomalehti Oy, Apetit Oyj, Metsä Board Oyj, Reka Industrial Oyj
 - Osakkeiden myyntiä voidaan harkita tapauskohtaisesti, jos hinta vaikuttaa oikealta. Osakkeiden myynnit eivät ratkaise käyttötalouden epätasapainoa.
- Koskenhelmen vuokraa tarkistetaan sopimuksen mahdollistamalla tavalla. 2.000
- Vanhan paloaseman vuokraa tarkistetaan sopimuksen mahdollistamalla tavalla. 4.000
- Vahojärven leirikeskuksen vuokratasoa tarkistetaan. 4.000

Yhteenveto

- **Sopeutuskeinojen yhteisvaikutus on 1.111.000 euroa vuositasolla.**
- Henkilöstö 344.000 €
- Hallinto (sis. luottamushenkilöorganisaatio) 95.000 €
- Sivistys 309.000 €
- Tekninen 345.000 €
- Konserni 18.000 €